

Derol Pol aranol yahde he himbe Korintu

Habaru dow derol ngool

Pol, lilaaɗo Iisa *Almasiihu, wakkati wonnoo nder huɓeere Efeesu winndi derol aranol ngool yahde he himbe Korintu. Mbi'en duu ko Pol sinngi hawriine goondinbe Iisa *Almasiihu wonnde Korintu.

Korintu huɓeere mawne non, tawaane nder leydi Akaya. Nde nokku luumaaku, njawdi duu no tawee nder mayre. Himbe no ngara toon no njannga, no tefa anndal. Diinaaji iri iri he ir waɗooɓe hakke fuu no tawee toon.

Daliila binndol derol ngool woni Pol nani rafi potal no tawa hakkune goondinbe Iisa *Almasiihu wonbe Korintu. O winndii ngam jaabaade yamɗe ɗe goondinbe Korintu ngaɗani mo misaali dow filla dewngal, ummitaaki goondinbe, tewu cakkanaangu tooruuje, e no haani dewal waɗfree nder hawriine goondinbe.

Ko winndaa nder derol ngool :

Cannooje Pol e du'aa'u mum (1.1-9)

Pooɗodirol hakkune goondinbe Korintu (1.10-4.21)

Filla jeenu e dewngal (5.1-7.40)

Filla tewu cakkanaangu tooruuje hakkune goondinbe
Korintu (8.1-11.1)

Filla dewal Alla hakkune goondinbe (11.2-14.40)

Ummitaaki (15.1-58)

Filla balla hawriine goondinbe Ursaliima (16.1-4)

Anniya jahaangal Pol e baynodirol mum (16.5-24)

Cannooje

¹ Miin Pol mo, Alla subii waɗi lilaaɗo Iisa *Almasiihu e bannɗi'en Sostenes, minen mbinndani on ɗerol ngool, ² onon hawriine goonɗinɓe Alla wonnde huɓeere Korintu, hawriine nde nder kawtal mum he *Almasiihu, Alla noddɗi ɗum wartiri feere ngam wartude seniibe. Miden njewta on, on fuu. Min mbinndii ɗerol ngool duu ngam noddooɓe innde Iisa *Almasiihu Joomiraawo meedɗen, to ɓe tawa fuu. Iisa *Almasiihu gooto oo nii woni Joomiraawo meedɗen, kanko oon duu woni Joomiraawo maɓɓe. ³ Alla *Baabiraawo he Iisa *Almasiihu Joomiraawo meedɗen hokku on jam e moyyere.

Barkeeji keɓeteedɗi har Iisa Almasiihu

⁴ Wakkati fuu miɗo yetta Alla ngam moodɗon. Daliila yettoore am ndee woni moyyere nde o hokki on har Iisa *Almasiihu. ⁵ Kawtal moodɗon he Iisa *Almasiihu barkinii on dow laawol iri ngool hen non fuu. On diikiɗii nder iri haala fuu, he nder iri anndal fuu, ⁶ dey-dey no seedaaku *Almasiihu tabbintiniraa hakkune moodɗon. ⁷ Ndenne, onon keɗiibe gartol Iisa *Almasiihu Joomiraawo meedɗen, walaa kokkal ngal ɗakkani on nder kokke ɗe *Ruuhu Alla hokkata goonɗinɗo. ⁸ Kanko Iisa *Almasiihu oon semm-biɗinta on faa nyannde huune fuu timmi. Ndenne, neɗɗo fuu heɓataa ko feliri on nyannde fuu Iisa warti. ⁹ Alla no kolniɗo, kanko duu noddɗi on kawton he Biyiiko Iisa *Almasiihu Joomiraawo meedɗen.

Pooɗodirol hakkune goonɗinɓe Korintu

¹⁰ Banndiraabe, ko eelanmi on woni ngam barke Iisa *Almasiihu Joomiraawo meedɗen, nanngodiron, laatee hunnduko wooto. To accee pooɗodirol gom fuu naata hakkune moodɗon. Ngadee daane worre, miilooji moodɗon duu laatoo miilo wooto. ¹¹ Banndiraabe am, se goonga koreeji debbo bi'eteedɗo Kolowe mbi'i kam ko

poofodiol no hakkune moodon. ¹² Ko ngidumi wi'ude do kam woni, ko hakkune moodon no woodi bi'oowo : « Miin kay, Pol tokkumi. » Goddo wi'a kam duu : « Miin kay, Apolos tokkumi. » Goddo feere gom wi'a kam duu : « Miin kay, Piyer tokkumi. » Faa hannden duu hakkune moodon no woodi bi'oowo : « Miin kay, *Almasiihu tokkumi. » ¹³ Hanaa *Almasiihu no gooto naa noy ? Pol naa moy tontaa dow *bardugal ngam moodon ? Dow innde Pol naa moy ngadanadon *batisma ? ¹⁴ Mi yetti Alla ko yaari Kirispus he Gayus, walaa mo ngadanmi *batisma hakkune moodon. ¹⁵ Ndenne, walaa fuu baawdo wi'i dow innde am wadana *batisma. ¹⁶ Goonga non, mi wadani koreeji Istefanas duu *batisma. Amma nder anndal am, ko yaari himbe bee walaa mo ngadanmi *batisma. ¹⁷ Iisa *Almasiihu lilaay kam mi wadowa *batisma. O lilaana kam naa ngam mi waajowo himbe dow *Habaruu lobbo, tawee mi nafaaraaki hikmaaku hii-aadama fuu, ngam to baawde tawaade nder maayde makko dow *bardugal wartu meere.

Iisa Almasiihu, baawde e hikmaaku Alla

¹⁸ Filla maayde Iisa dow *bardugal no kaandi to woppube laawol Alla. To meeden, enen wonbe dow laawol kisinam, dum baawde Alla. ¹⁹ Ngam no winndaa, wi'aa :

Mi halkan hikmaaku jom'en hikma,

*mi moytan anndal jom'en annde.**

²⁰ Toy jom'en annde naa jannginoobe *Tawreeta ngoni ? Naa toy welbe demle ngoni ? Alla holli ko hikmaaku himbe duuniyaaru nduu, he kaandi fuu no go'o. ²¹ Dow hikmaaku Alla, himbe duuniyaaru, kam'en he hikmaaku mum'en fuu, keppi annditidde Alla. Ngam majjum wadi, Alla hi'i ko no haani hisinde neddo fuu goondindo

* 1:19 1.19 Esaaya 29.14

mo nder laawol waaju *Habaruu lobbo, waaju mo himbe ndaari, he kaandi fuu no go'o. ²² *Yahudankooŋbe no ngidi kollee alamaaji kaayɗiniidi, Gerekankooŋbe duu no tefa hikmaaku duuniyaaru. ²³ Amma minen, habaru *Almasiihu tontaado min mbaajoo. Habaru oo laatani *Yahudankooŋbe laawol fergere, be kanaa *Yahudankooŋbe duu no ndaara mo hano kaandi. ²⁴ Amma to mo Alla noddi fuu, Yahudanke naa mo hanaa Yahudanke, *Almasiihu woni baawde Alla e hikmaaku Alla. ²⁵ Ngam hikmaaku Alla ngu himbe adi hano kaandi, no ŋuri hikmaaku ŋii-aadama. Kaden duu ko himbe ndaarata hano jaccere Alla no ŋuri semmbe ŋii-aadama.

²⁶ Banndiraabe, miccinee no gorrundon fadde Alla noddude on. Duudaa hakkune moodon tawreteebe hikmaaku nder giide biibe aadama. Duudaa hakkune moodon duu tawreteebe laamu gom naa yuwbe he cuudi mawdi. ²⁷ Amma ko tagaabe ndaari hano kaandi, Alla subii ngam semtinde jom'en hikmaaku. Ko tagaabe ndaari walaa semmbe fuu, Alla subii ngam semtinde jom'en semmbe. ²⁸ O subake nder duuniyaaru kujje de himbe ndaari meere, ko yawni, ko hanaa fuy ngam ko anndanoo no woodi darja laatoo meere. ²⁹ O wadi dum ngam to neddo fuu fiyu gabaare mum yeeso makko wi'a kam no goddum. ³⁰ Kanko feji on he Iisa *Almasiihu. Alla duu wadi o laatani en hikmaaku yuwngu to mum. Nder laawol *Almasiihu wadi laatiden dartiibe, laatiden seniibe, rimɗinaabe he maccangaaku hakke. ³¹ Hano no dum winndiraa nder dewte Alla wi'aa : *Piyoowo gabaare mum fuu, wada dum ngam Joomiraawo.*†

2

Waaju Pol nder Korintu

† 1:31 1.31 Yeremiya 9.23

¹ Banndiraabe, wakkati ngaroomi to moodon, mi nawtoraaki beldum demngal fuu naa hikmaaku gom ngam waajaade on dow siri Alla cuudfiido. ² Mi wadaay anniya waajaade dow huune fuu se hanaa dow Iisa *Almasiihu e no o tontiraa dow *bardugal. ³ Miin he hoore am, wakkati puɗɗumi warde to moodon, nder leesinaaku ngarmi to moodon, mido diwna ngam kulal heewi berne am. ⁴ Haalaaji am e waaju am tiigaaki dow anndal lugguɗiggal naa dow demngal mbelngal, amma dow baawde de *Ruuhu Alla wadata di tiigi. ⁵ Di tiigake dow mum ngam to goondinol moodon tiigoo dow hakkillo bii-aadama, amma ngol tiigoo dow baawde Alla.

Hikmaaku yuwngu to Alla

⁶ Tabbat, sikka fuu walaa, filla hikmaaku min ngoni miden ngada hakkune be goondinol mum'en benndi. Hikmaaku ngu min ngoni miden ngada filla mum nguu, hanaa hikmaaku duuniyaaru. Ngu hanaa duu hikmaaku woodube ardaɗal nder mayru, be laamu mum'en woodi keerol. ⁷ Amma ngu hikmaaku yuwngu to Alla, ngu ndenno siri mum suudaa. Ngam teddungal meedfen wadi Alla subii ngu, fodani en ngu illa duuniyaaru tagaakano. ⁸ Walaa jom ardaɗal gom nder duuniyaaru nduu ann-dando hikmaaku nguu, ngam nde nii jom ardaɗal gom anndaniino ngu, nden be tontataano Joomiraawo jom teddungal. ⁹ No winndaa, wi'aa :

Ko hitere fuu hi'aay,

ko nowru fuu nanaay,

ko berne fuu miilaaki,

*kam Alla siryanii hidube dum.**

¹⁰ Amma enen, Alla wannginani en dum har *Ruuhu mum ngam *Ruuhu Alla no tayko huune fuu, baa siri

* 2:9 2.9 Esaaya 64.3

makko luggidifidfo. ¹¹Walaa baawdfo anndi ko tawaa nder berne goddfo, nde hanaa ruuhu joomum. Ndenne walaa anndudfo siri Alla, nde hanaa *Ruuhu makko.

¹²*Ruuhu mo kebuden oo yuwaay nder duuniyaaru, amma to Alla o yuwani en ngam paamen moyyere fuu nde o fodani en. ¹³Wakkati fuu mo min njanginta, min njangintaana ko *Ruuhu Alla ekkintini min. Min kaalataa ko hikmaaku bii-aadama janginta. Hebube *Ruuhu makko been, goongaaji *Ruuhu Alla tan min ngoni miden njangina dum'en. ¹⁴Neddfo he hoore mum tan waawaa jabi ko yuwi to *Ruuhu Alla. Ko yuwi to *Ruuhu Alla fuu joomum waawaa faami dum ngam he giide joomum dum wa'aana hano kaandi. Har *Ruuhu Alla tan neddfo waawi faamude dum. ¹⁵Goodudfo *Ruuhu Alla no waawi tayki huune fuu ko *Ruuhu Alla ekkintinta. Amma kanko kay hanaa neddfo fuu waawi tayki miilo makko. ¹⁶Ngam no winndaa, wi'aa :

Walaa anndudfo miilo Joomiraawo,

faa jangina ngo ?†

Amma enen, miilo meedfen he miilo *Almasiihu fuu no go'o.

3

Hedran-hedran hakkune goondinbe Korintu

¹Banndiraaɓe, mi waawaa haaldi he moodon hano no kaaldiranmi he heewbe *Ruuhu Ceniidfo. Amma tilay mi haaldira on hano no kaaldiranmi tokkuɓe muuyde berne. Mi haaldiran on hano no kaaldiranmi be benndaay nder goondinde *Almasiihu. ²Ko kokkumi on dum, hano biraadam kokkumi on, hanaa nyaamdu tekkunu gom kokkumi on, ngam on keewtaaki nyaamude ko tekkidi. Faa warde hannden on potaay hokkeede ko tekkidi ³ngam

† 2:16 2.16 Esaaya 40.13

baa joonin muuyde berde moodon tan tokkudon. Nde nii haasidaaku he geddi no hakkune moodon, too faa handen nder tokkol muuyde berne tawedon, odon ngolla duu golle tokkuɓe duuniyaaru. ⁴Nde nii godɗo moodon wi'i : « Miin, Pol tokkumi », faa ooto duu wi'i : « Miin kay, Apolos tokkumi. » Iri nii he banndum hollataana ko on burdinaay ko'e moodon he tokkuɓe duuniyaaru.

⁵ Moy woni Apolos ? Moy woni Pol ? Min fuu ɗiɗo, min gollanoobe Alla, ɓe daliila mum'en laatiɗon goondinɓe lisa *Almasiihu. Nedɗo amin fuu humnii gollal ngal Joomiraawo halfini ɗum. ⁶ Miin aawii, Apolos yarni, amma Alla mawninta. ⁷ Aawɗo oon e jarnuɗo oon fuu kanaa fuy, amma Alla mawninɗo oon, kam woni fuu. ⁸ Ndenne aawɗo oon e jarnuɗo oon fuu no potu. Nedɗo maɓɓe fuu dey-dey tampiri mum yobetee. ⁹ Ngam min fuu, min gollidoobe dow laawol Alla. Onon duu ngoni gese Alla.

Diidol aranol cinngaagol dow Almasiihu

On nyibdi Alla. ¹⁰ Dow moyyere nde Alla waɗani kam ndee, mi diidii nyibdi hano no nyiɓoowo lobbo fudɗirta. Godɗo duu wari nyibi dow diidol nyibdi ndiin. Ndenne, nedɗo garoowo nyiɓa dow maggol fuu hakkiloo no nyiɓirta dow maggol. ¹¹ Ngam walaa baawɗo wari diida diidol feerewol gom ɓurngol aranol ngool. Diidol aranol ngool sinngaakina dow lisa *Almasiihu. ¹² Nedɗo no waawi nyiɓirde kanɗe naa cardi, naa nyiɓira kaaye dime naa ledɗe, naa nyiɓira huɗo naa yommbe dow diidol ngool. ¹³ Nyannde darɗal, nedɗo fuu gollal mum wanningtee yaasin. Hiite mannge wanningata nyannde mum, nge wanningina gollal nedɗo fuu. ¹⁴ Nedɗo fuu nyiɓi, nde nii hiite ngeen waɗanaay nyibdi mum baafuy, too nedɗo oo golle mum yobetee. ¹⁵ Amma nedɗo

fuu mo nge nyaami nyibdi mum, too joomum mursan njobdi mum. Joomum he hoore mum hisintee, wa'a hano dogguɗo fedditi hiite ngam daɗa. ¹⁶ On anndaa ko on suudu Alla naa? Ndenne *Ruuhu makko duu no nder moodon. ¹⁷ Onon ngoni suudu Alla, nedɗo moodon fuu bonnuɗo suudu makko, o halkan joomum, ngam suudu makko no seniinu.

¹⁸ To nedɗo fuu majjin hoore mum. Nde nii gooto nder moodon no miila ko kam no woodi hikmaaku bii-aadama, too joomum waɗa hoore mum kaanɗaɗo bibbe aadama heba joomum laato jom hikmaaku goonga e goonga. ¹⁹ Ngam hikmaaku bii-aadama no kaandi yeeso Alla. No winndaa, wi'aa: *Alla no nannga bibbe aadama nder yoye mum'en.* * ²⁰ No winndaa, wi'aa kaden: *Joomiraawo no anndi miilo jom'en hikmaaku. Omo anndi duu ko ngo meere.* † ²¹ Ngam majjum waɗi, to nedɗo moodon fuu fiyu gabaare mum dow bii-aadama. Huune fuu, onon njeji ɗum. ²² Pol, Apolos, Piyer, duuniyaaru, mbuurnam naa maayde, kujje joonin naa kujje garooje, ɗum fuu onon njeji ɗum. ²³ Onon, *Almasiihu jeyii on, *Almasiihu duu, Alla jeyii ɗum.

4

Filla Pol dow lilaabe Almasiihu

¹ Adee min hano gollanoobe *Almasiihu be potaa fuy, halfinaabe waaju siriji Alla cuudiiɗi. ² Amma ko hiɗaa he halfinaabe woni, be laatooolniibe. ³ Mi hiitaako hoore am. Mi wannaaka kiitodon kam naa mi yaaree yeeso hiitotoobe bibbe aadama kiitoo kam. ⁴ Baa nii walaa ko mi tuumirta hoore am, walaa ko hollataa ko mi dartiɗo. Joomiraawo woni etoowo gollal am. ⁵ Ndenne,

* 3:19 3.19 Ayuuba 5.13 † 3:20 3.20 Jabuura 94.11

to neddo fuu hiito bannndum fadde wakkati podaafo oon yottaade, wakkati mo Joomiraawo wartata. Ko suufi nder nimre fuu, kanko wurtinta dum yaasin labfo tar, o wanngina anniyaaji cuufiidi nder berne fuu. Nder wakkati oo, Alla yettata neddo fuu dey-dey no joomum haaniri.

⁶ Banndiraabe, mi haalanii on dow am, miin e Apolos, ngam min laatanoo on ko yeewoton, ekkitoon. Mi hokki on misaali oo dow amin ngam paamon maana haala kaa : « Neddo fuu haanaa yaaro ko winndaa. » Ndenne to neddo moodon fuu fiyu gabaare mum wi'a ardiido oo no buri ooto. ⁷ Moy burdini ma goddo ? Huune fuu ko kebuu, hanaa Alla hokki ma dum naa ? Nde nii a jabi ko dum goonga, too dume wadi ada fiya gabaare dow majjum hano hanaa a hokkaa dum non ?

⁸ Illa ndeen oon kaari ! Illa ndeen on riikube ! On laatake laamiibe, amma minen kay, min kanaa laamiibe ! Nde nii goonga fuu on laamiibe non, minen duu min laamodoto he moodon ! ⁹ He giide am, minen laatiibe *lilaabe, Alla henni min gada hano hiitanaabe kiite maayde. Min laatake ko duuniyaaru fuu, maleykaaabe e bibbe aadama ngarta yeewa. ¹⁰ Minen, min haanaabe ngam min tokkuba *Almasiihu, amma onon goondinbe *Almasiihu, on jom'en hakkillo. Minen, min ngalaa semmbe fuu, amma onon kay, oon keewi semmbe. Onon, oon teddinee, minen duu, miden pamdinee. ¹¹ Baa nii nder wakkati mo ngonden oo, rafo e domka seedaay he amin. Min koltaay kotal lobbal, miden boccee, wakkati fuu miden nder eggu-eggu. ¹² Miden njagga faa noy walaa. Miden njennee amma miden mbarkina jennobe min. Nde min torraama, min munyan. ¹³ Nde mettuka haalaama dow amin, miden njaaboro haalaaji jam. Faa warde jooni miden yeewee hano buuri

duuniyaaru, hano tuuni ndi himbe fuu paɗɗata.

¹⁴ Mi winndanaay on ɗerol ngool ngam mi semtina on, amma ngam foodude noppi moodon hano no poodiranmi noppi sukaaɓe am horsube. ¹⁵ Baa nii nde tawi nder kawtal moodon he *Almasiihu oɗon ngoodi jannginoobe ujunaaji sappo, baaba gooto nii ngooduɗon. Miin duu woni baaba moodon oo, ngam min waajii on dow *Habaruu lobbo faa goondinɗo Iisa *Almasiihu. ¹⁶ Ndenne mi eeli on, nyemminon kam. ¹⁷ Mi lili Timote, biyam korsuɗo, kolniidɗo nder kawtal mum he Joomiraawo to moodon, ngam o miccintina on no tokkirmi laabi Iisa *Almasiihu he no njannginiranmi ɗi nder kawriidɗe goondinɗe fuu. ¹⁸ Wobbe nder moodon no piya gabaaje mum'en no mbi'a kam'en no godɗum, ngam iɓe miila ko mi wartataa to moodon. ¹⁹ Amma nde Joomiraawo jabi, booyataa mi waraay to moodon. Nyannde fuu ngarmi to moodon, mido hidɗi mi hi'a ir baawɗe ɗeye fiyoobe gabaaje mum'en no mbi'a kam'en no godɗum njogii. Miin mi wannaaka he haalaaji mabbe mbeldi. ²⁰ Ngam Laamu Alla hanaa nder hunnduko tawaa amma nder baawɗe *Ruuhu Alla. ²¹ Noy ngiɗɗon mi warda to moodon. Mi warda sawru naa hidde he berne fewne.

5

Semteene hakkune goondinɗe Iisa

¹ Mi nani ko nyiddinii gom, ko waɗaa hakkune moodon, filla mum no waɗee nokku fuu. Ir majjum waɗataake baa hakkune heeferɓe. Ko nyiddinii ko nani no haalee ɗum woni, hakkune moodon, godɗo no waalda he dee-bammum. ² ɗum nyiddinaaki to moodon faa oɗon piira ɗum gabaare. Fadde moodon fiyirde ɗum

gabaare, d̄um haanaana mettinde berde moodon, nangingon ned̄do oo mburtinon mo nder hawriine moodon.

³⁻⁴ Baa nii ko miin he hoore am mi tawaaka hannden hakkune moodon, hakkillo am no he moodon. Nyannde fuu kawrudon dow innde Iisa *Almasiihu Joomiraawo meeden, mi wondan he moodon nder baawde *Ruuhu Ceniido. To am, dow innde Iisa Joomiraawo meeden mi tayani ned̄do golludo ir golle dee kiite de tayanamoomi baa nii mido fotti. Tayanee mo iri kiite de tayanmoomi nder baawde Iisa Joomiraawo meeden. ⁵ Kiite de tayanmoomi nii : Ngattee ned̄do oo nder juude Seydan, o bonna banndu ned̄do oo parkatak heba yonki makko hisinee nyannde gartol Joomiraawo.

⁶ On kebaay ko gasi ko piirudon gabaare. On andaa ko yuufinirdum sed̄da tan heyi yuufina conndi budaani no ndi foti fuu naa? ⁷ Ittee yuufinirdum kid̄dum d̄um ngam ngarton hano conndi heyri budaani.* Sikka fuu walaa on kakkitaama, ittaon he yuufinirdum fuu. Ngam Iisa *Almasiihu, Njawdiri meeden *Juulde dimdinol Isra'ilankooɓe sakkaama.† ⁸ Ndenne, to en njuulir juulde meeden yuufinirdum kid̄dum, yuufinirdum berne baleere, wadoore ko boni. En njuulir buuru mo walaa yuufinirdum fuu. Buuru laatiido goonga mo walaa munafikaaku fuu.

⁹ Nder derol am gom, mi winndani on mbi'umi: To kawtee he yeenoobe. ¹⁰ Ko mbi'umi to kawtee he maɓɓe, mi wi'aay to kawtidee he maɓɓe baa sed̄da nder duuniyaaru nduu, mi wondaa ɓe nder mbuurnam mum'en fuu mbuurdaana jeenu, naa suuno seedere, naa pasaaki laabi naa dewol tooruure. Ngam nde nii mi

* ^{5:7} 5.7 Conndi heyri budaani – Conndi heyri ndii woni hawriine goonɗinɓe Iisa ɓe calaaki tuubude he gadol hakke. † ^{5:7} 5.7 Daaru Burtaaki 12.15, 20.

wi'i to kawtidee he maɓɓe baa isilam, ndenne mi wi'i on mburtoɗon nder duuniyaaru nduu. ¹¹ Amma, ko mbinndanmi, mi wi'a on ɗum woni: To ngondee he neɗɗo bi'oowo kam no banndii'on goondinɗo Iisa, dey tinni no yeena yahde, naa no suunee seedere yahde, naa no rewa tooruure yahde, naa no nder fiyodirde ko'e himbe, naa nder yaru-yaru naa no faso laabi yahde. To nyaamdee sam he ir neɗɗo oo. ¹² Hiitaade ɓe kanaa goondinɓe Iisa hanaa golle meeden. Gollal moodon woni kiitoɗon wonɓe nder hawriine moodon. ¹³ Alla hiitoto ɓe ngoondinaay Iisa. Ndenne, ndiwee bonɗo oo hano no ɗum winndiraa, wi'aa: *Ndiwee bonɗo*, itton hakkune moodon.‡

6

Jaarodiol goondinɓe nder kiitorɗe

¹ Nde luural naatii hakkune moodon, semteene non yaaroɗon goondinɓe Alla dey njaarodiron yeeso ɓe kanaa goondinɓe. ² On anndaa ko nyannde gom goondinɓe Alla ɓee kiitoytooo duuniyaaru nduu naa? Nde nii onon kiitoytooo himbe duuniyaaru nduu, ndenne ɗume haɗataa on hiitanaade kujje pamare gonɗe hakkune moodon? ³ On anndaa ko enen kiitoytooo maleykaaɓe naa? Ndenne, eɗen mbaawi tabbat hiitaade kujje gonɗe no ngaɗee nder mburnam meeden hannden ɗam. ⁴ Nde nii iri kujje ɗee ngattii luural hakkune moodon, ɗume waɗi oɗon ada kiite moodon oɗon njaara yeeso hiitotooɓe, ɓe kawriiɗe goondinɓe adaay godɗum? ⁵ Mi haalani on ɗum ngam semteene nannga on. Ndenne, jom hikmaaku gooto walaa hakkune moodon baawɗo hiitanaade banndiraabe

‡ 5:13 5.13 Wi'itaade Tawreeta 17.7

moodon naa? ⁶ Sey nii iɓe poododira, iɓe noddodira yeeso ɓe ngoondinaay Iisa.

⁷ Poododirol hakkune moodon ngool ɗappere mawne non hakkune moodon. Dume waɗi ko on mbaawaa munyi nde nii on toonyaama? Naa munyi nde nii on yoynaama teetaɗon ko njogidon? ⁸ Amma hannden fadde moodon munyude, onon he ko'e moodon ngoni no toonyo, naa no teeta banndiraaɓe moodon. ⁹ Tabbat oɗon anndi ko ɓe ngoondinaay ndonataa Laamu Alla. To njambee ko'e moodon.

Illa dewluɓe yeenooɓe naa ɓe ndewlaay, waɗooɓe luuɗu, rewooɓe tooruuje naa ¹⁰ yarooɓe, wuyɓe naa pasotooɓe, jom'en haasidaaku naa fiyodirooɓe ko'e himɓe, nder maɓɓe baa gooto ronataa Laamu Alla. ¹¹ Nii woɓɓe nder moodon fuu nga'unoo ndenno. Amma joonin on laaɓinaama, ngartiraɗon himɓe Alla, jom'en dartinaaku dow innde Iisa *Almasiihu Joomiraawo meeden e *Ruuhu Alla meeden.

Teddinde Alla har ɓanndu mum

¹² Woɓɓe nder moodon no mbi'a: « Huune fuu no daganii ɗum'en. » Goonga non, amma hanaa huune fuu nafata nedɗo. « Huune fuu no daganii kam », amma mi laatataako maccuɗo huune fuu. ¹³ Oɗon mbi'a kaden: « Nyaamdu reedu waɗana, reedu duu nyaamdu waɗana. » Goonga non, amma Alla halkan ɗi fuu ɗidi. Banndu ɓii-aadama tagaaka ngam jeenu, amma ndu tagakanaa ngam rewude Joomiraawo. Ndenne Joomiraawo jeyii ndu. ¹⁴ Alla ummintinɗo Joomiraawo meeden e maayde, ummintinowan en, enen duu, nder baawɗe mum. ¹⁵ On anndaa ko ɓalli moodon ngoni terɗe *Almasiihu naa? No dagii mi hooya terɗe *Almasiihu, mi hawra he terɗe jeenoowo naa? Abada, ɗum dagaaki. ¹⁶ On anndaa ko nedɗo fuu hawri he debbo jeenoowo, ɓanndu mum he

Ɔanndu debbo oo fuu ngartan Ɔanndu worru. Ngam no winndaa, wi'aa : *Be fuu ɗiɗo, Ɔe ngarta Ɔanndu worru.**
¹⁷ Amma neɗɗo fuu hawri he Joomiraawo, joomum he Joomiraawo ngartii go'o.

¹⁸ Ndoggee jeenu ! Ngam hakke fuu mo neɗɗo waɗata takkataako he Ɔanndu joomum. Amma neɗɗo fuu yeeni, waɗanii Ɔanndu mum hakke. ¹⁹ Naa on anndaa ko Ɔanndu moodon woni suudu *Ruuhu Ceniɗo mo Alla watti nder moodon ? On njeyaa ko'e moodon. ²⁰ Alla soodii on coggu caadiingu. Ndenne, teddinee mo har Ɔalli moodon.

7

Njaabaaki dow fii dewngal

¹ Joonin, mi jaaboto on dow yamɗe ɗe mbinndandon kam. No woodi tawee gorko anndaa debbo. ² Amma, ngam hiinude neɗɗo moodon fuu jeenu, no haani gorko fuu dewla debbo gooto, debbo fuu duu gorko gooto haɓɓana ɗum. ³ Gorko fuu no haani humta haaju deekum, debbo fuu duu humta haaju gorum. ⁴ Debbo jeyaa Ɔanndu mum, amma gorum jeyii ndu. Gorko duu jeyaa Ɔanndu mum, amma deekum jeyii ndu. ⁵ To neɗɗo moodon fuu faddoo hoore mum he banndum, se hanaa nii on caawodir potuɗon, dow wakkati seɗɗa mo ittunon ngam du'aade. Amma ko yaari wakkati oo, to neɗɗo moodon fuu faddoo hoore mum he banndum nde hanaa non neɗɗo moodon fuu heppan jogaade hoore mum, Seyɗan heɓa laawol sii'aade on.

⁶ Nder ko mbi'umi ɗum, mi walaa miɗo tilsina on, amma mi walaana miɗo eela on. ⁷ Ko ɓurmi hiɗude woni neɗɗo moodon fuu jooɗo haɓɓaay hano am. Amma

* 6:16 6.16 Fuɗɗorde 2.24

neddo fuu he kokkal ngal Alla hokki d'um. Wobbe kefi iri ngalfoo, wobbe duu iri ngaltoo.

⁸ Mid'o wi'a on, onon be ndewlaay, be ndewlaaka he rewbe be goriraabe mum'en maayi, nde nii on njoodake hano am on ndewlaay naa on ndewlaaka no buri. ⁹ Amma nde nii on mbaawaa jogaade ko'e moodon, ko buri woni ndewlee, ngam to suuno jeenu torru on.

¹⁰⁻¹¹ Onon rewbe wonbe nder cuudi mum'en mid'o wi'a on: « Debbo haanaa seeda he gorum. Non duu gorko haanaa seera deekum. »* Tilsinoore ndee hanaa tilsinoore yuwaana to am, miin Pol, amma nde tilsinoore yuwne to lisa, Joomiraawo meeden. Amma nde tawi debbo gom seedi he gorum duu, o joodoro non, to o tefu banjeede amma o tefa, o fota he makko.

¹² Har ko daarata onon horiibe mid'o wi'a on miin he hoore am: Nde nii goondindo Iisa gom no woodi deekiyo mo goondinaay, ko debbo oo jabi wuurdude he makko, to o seeru debbo oo. ¹³ Naa nde nii debbo goondindo gom no woodi goriiyo mo goondinaay, ko gorko oo jabi wondude he makko, to debbo oo seeru he gorum. ¹⁴ Sabu gorko mo goondinaay oon no laabinee har banngal mum he deekum goondindo, kaden duu debbo mo goondinaay kam duu no laabinee har banngal mum he gorum goondindo. Nde nii hanaano nii he banndum nden bibbe moodon laabintaakeno. Amma joonin be laabube.

¹⁵ Nde nii mo goondinaay gom no hid'i seera goondindo gom, o seera mo. Nden kay debbo naa gorko goondindo oon, walaa fuu ko habbodiri d'um he mo goondinaay oon. Ngam Alla noddi en faa mbuurden he jam. ¹⁶ Aan debbo goondindo, ad'a anndi se ad'a

* 7:10-11 7.10-11 Daaru Matta 5.32 ; 19.9 ; Markus 10.11-12 ; Luka 16.18.

waawi hisinde gora naa ? Aan gorko goondindo, afa anndi se afa waawi hisinde deeka naa ?

Wadude iri jonnde nde Alla hidfi

¹⁷ Dum woni ko mbinndanmi kawriide goondinbe fuu kollumi be: Neddo fuu tinnoo wuura hano no Joomiraawo hokkirinoo dum laawol wuurude fadde Alla noddude dum. ¹⁸ Goddo ko Alla noddi dum no juulnaado, too, to joomum tefu suufude juulnol mum. Nde goddo juulnaaka ko Alla noddi dum, to joomum wadu juulnee. ¹⁹ Juulneede he rafi juulneede fuu ngalaa maana mawdo gom. Ko buri nafude neddo woni tokkude tilsinooje Alla. ²⁰ Neddo fuu joodo jonnde mum hinnde wakkati Alla noddunoo dum. ²¹ Fadde Alla noddude ma, nde nii a maccudo, to dum habbu hoore maa. Amma nde nii a hebi laawol rimdineede, too durwu laata dimo. ²² Ngam maccudo noddaado warta har Joomiraawo, laatake dimo Joomiraawo. Non duu, dimo fuu noddaado laatake maccudo *Almasiihu. ²³ Alla soodi on coggu fansaaki caadiingu sanne, ndenne to ngadee ko'e moodon maccube himbe. ²⁴ Banndiraabe worbe e rewbe goondinbe *Almasiihu, neddo moodon fuu joodo jonnde mum nde joodinoo wakkati Alla noddunoo dum.

Filla be bayaaka e be goriraa be mum'en maayi

²⁵ Dow be bayaaka, mi walaa fuu tilsinoore gom yuwande kam to Joomiraawo haalooore dow mabbe. Amma ngam Joomiraawo yurmaka kam wadi kam kolniido ko mbi'anmi dow mabbe nii. ²⁶ Ngam sabbu torraaji gondi no tummbi en, mido miila ko buri nafude woni neddo fuu joodo no worri. ²⁷ Nde nii a habbi, to tefu seerude. Nde nii a habbaay duu, to tefu habbude. ²⁸ Amma nde nii a baji naa a bayaama, a wadaay gacce. Bayudo e bayaado fuu torraaji cattudi njarta nyannde

fuu nder mbuurnam mum'en. Torraaji d̄ii duu ngiɗumi hisinde on.

²⁹ Banndiraabe am, ko mbi'anmi oon woni wakkati gartol iisa *Almasiihu baɗake. Illa joonin, dewluɗo fuu waɗa mbuurnam mum hano dewlaay. ³⁰ Baliniɗo waɗa hano balinaaki. Gondɗo nder mbelirka berne waɗa hano berne mum metti. Cooduɗo duu waɗa hano njeyaa ko soodi. ³¹ Nafortooɗo kujje duuniyaaru fuu waɗa hano meedaaay nafaaraade ɗe. Ngam duuniyaaru hannden tabbitataa.

³² Ko ngiɗumi woni kison sukkullaaji. Mo dewlaay hakkiltaakona he golle Joomiraawo, ko weli Joomiraawo tan o tefata. ³³ Amma dewluɗo, fii duuniyaaru adata hakkillo mum, ko welata deekum tan tefata. ³⁴ Ndenne hakkillo makko senndake. Hano non duu, surbaajo he debbo mo gorum maayi dey dewlaaka, waɗude ko weli Joomiraawo tan adata hakkillo maɓɓe, ngam iɓe tefa ɓe lamna ɓalli maɓɓe e miilooji maɓɓe. Amma debbo dewlaaɗo, fii duuniyaaru adata hakkillo mum, ko welata gorum tan tefata.

³⁵ Mi haalii ɗum ngam nafude on, hanaa ngam ɓillande on. Mi haalani on ɗum ngam mbuuron no haaniri, peɗoɗon e Joomiraawo he berne worre.

³⁶ Nde nedɗo waɗi alkawal haɓɓande surbaajo mum dey no miila waɗididde he surbaajo oo ko semtini, nde nii joomum waawaa surude hoore mum, nde nii joomum hi'i ko no haani haɓɓana mo, ndenne sey o haɓɓana mo, gaɗol hakke fuu walaa nder majjum. ³⁷ Amma nde joomum haɓɓii anniya nder berne mum wi'i kam ɓaɗataa, kam fukkodotaako he surbaajo mum tawa tilsinaaka, tawa duu no waawa hoore mum, too joomum waɗi ko woodi. ³⁸ Ndenne ɓaɗuɗo surbaajo mum oo waɗi ko woodi,

amma nde nii o ɓaɗaayno mo non, nden o waɗfannoo ko ɓuri wodde.

³⁹ Ƴoggol dewngal no haɓɓa debbo e gorum nde nii goriiko no foofa. Amma nde goriiko maayi, omo waawi heɓude giɗɗo mo gom, dewla mo. Amma tilay sey tawee gorko dewloowo mo oo no goondindɗo Iisa. ⁴⁰ Amma ngam mi tabbintini ko *Ruuhu Alla no wondi he am, ko etumi ndaarumi woni, nde nii debbo oo dewlaaka, nden o ɓurannoo nannde beldum.

8

Filla tewu cakkanaangu tooruuje

¹ Har ko daarata yamɗe moodon dow tewu cakkanaangu tooruuje nguun, goonga non, hano no mbi'irdon ɗum, en fuu eɗen anndi ko wi'aa dow majjum. Anndal no rima fiyude gabaare wi'a kam no godɗum. Amma hidde semmbindinta goondinɗol neɗɗo. ² Neɗɗo fuu miili kam no anndi godɗum, too, joomum yottaaki dey-dey to miili anndal mum yottini ɗum dow huune ndeen. ³ Amma neɗɗo fuu hidɗi Alla, Alla no anndi ɗum.

⁴ Har ko ndaarata tewu cakkanaangu tooruure, eɗen anndi ko reweteeɓe fuu ngalaa nder duuniyaaru. Alla gooto duu tan woodi. ⁵ Baa nii ko himɓe no mbi'a deweteeɓe gom no nder kammu naa dow leydi, goonga non nder miilo wi'ooɓe ir haalaaji ɗii, deweteeɓe no keewi, non duu joomiraabe maɓɓe ngalaa keddi. ⁶ Amma to meɗɗen, Alla gooto tan woodi, *Baabiraawo taguɗo huune fuu, ngam makko duu mbuurɗen. Joomiraawo gooto duu woodi, Iisa *Almasiihu, mo har mum huune fuu tagaa, mo har mum duu ngonɗen eɗen mbuura. ⁷ Amma hanaa goondindɗo fuu woodi iri anndal ngaal. Wobɓe mboowi nyaamɗe tewu nguun hano nii ngu tewu cakkanaangu tooruure, goondinɗol maɓɓe ngol ɓenndaay no fela ɓe,

ƒe miila ko ƒe ngaƒi hakke. ⁸Ndenne nyaamdu ƒadintaa en Alla. Nde en nyaami, ɔm ƒeydataa en. Nde en nyaamaay duu, ɔm ƒuytataa en.

⁹ On kokkaama laawol nyaamude iri nyaamdu fuu. Amma kakkilee to laawol nyaamude iri nyaamdu fuu laatanoo ƒe ƒenndaay nder goonɔɔnol mum'en fergere.

¹⁰ Aan annduɔ ko wi'aa dow iri nii he banndum, nde nii mo ƒenndaay nder goonɔɔnol mum gom hi'i ma nder suudu tooruure aɔa nyaama iri tewu nguu, he giide maadɔ ɔm hokkataa goonɔɔnɔ oo semmbe nyaamude kam duu tewu cakkanteengu tooruure nguu naa ?

¹¹ Ndenne ngam anndal maadɔ ngaal, a laatake daliila fergere goonɔɔnɔ oo, mo *Almasiihu maayi ngam hakkeji mum.

¹² Nde nii a waɔi ɔm a laatake daliila fergere mo ƒenndaay nder goonɔɔnol mum, a waɔani *Almasiihu hakke. ¹³ Ngam majjum waɔi, nde nii nyaamdu ndu nyaaman mi no waawi waɔa banndam goonɔɔnɔ waɔa hakke, too, mi nyaamataa ir tewu nguu faa abada, ngam to mi fergu mo o waɔa hakke.

9

Ko lilaadɔ haani waɔaneede daliila golle mum

¹ Miin, mi walaa laawol waɔude ko ngidumi fuu naa ? Mi hanaa lilaadɔ naa ? Mi hi'aay Iisa, Joomiraawo meedɛn naa ? Hanaa golle Joomiraawo ɔe ngollanmi, waɔi ko ngoonɔɔnɔn naa ? ² Baa nde nii to wobbe mi hanaa lilaadɔ, too, mi lilaadɔ to moodon, onon kay. Goonɔɔnol Iisa moodon ngool, no holla tabbat ko mi humnii golle lilaaku am ɔe Joomiraawo halfini kam.

³ Dum woni ko njaabotoomi. ⁴ Ndenne, min ngalaa laawol yamude ko nyaamee he ko yaree daliila golle amin naa ?

⁵ Ndenne, hakkune amin gooduɔ deekiiyo walaa laawol yadude deekum nder jahaale amin hano no *lilaabe gom

naa hano no Piyer he minyiraaɓe Iisa *Almasiihu Joomi-raawo meedfen njaadirta he deekiraaɓe mum'en ? ⁶ Naa miin e Barnabas tan ngoni *lilaabe haanuɓe ngolla ngam keɓa ko mbuurdata ? ⁷ Moy waɗata golle soogeraaku dey ittaa ceede yoɓa hoore mum ? Moy remata cabiije dey heppa nyaamude ɓiɓɓe majje ? Moy durata sewre muɓɓere dey heppa yarude kosam mayre ? ⁸ Ko mbi'umi ɗum no miiloo ɓii-Aadama tan. *Tawreeta he hoore mum haalaay dow majjum naa ? ⁹ No winndaa nder *Tawreeta wi'aa : *Nder kette to wattan ngaari sumre wakkati ndi gollintee nder ngesa.* * Ga'i gollooji tan Alla wanna he mum'en naa ? ¹⁰ Goonga fuu ngam meedfen waɗi, o haali ka naa ? Sikka fuu walaa, enen ka winndanaa. Demoowo fuu remataana ngam gokka keɓol barke demal mum. Cokkoowo duu wataana gokka mum dow keɓol mbaka mum nder ko sokkata ɗum. ¹¹ Nde nii minen aawi barke *Ruuhu hakkune moodon, ko min keɓata he moodon no ɓuri ko min aawi hakkune moodon naa ? ¹² Nde nii woɓɓe no keɓa barke moodon, hanaa minen kaani heɓude ɗe naa ? Min munyi nder huune fuu, min naforaaki laamu amin ngam to min kaɗu *Habaruu lobbo, habaruu *Almasiihu, yahde yeeso. ¹³ Sikka fuu walaa oɗon anndi ko golloobe nder *Juulirde mawne mbuurdaana kujje ɗe himbe ngaddata no cakka nder mayre. Nder sadakaaji kirseteeɗi dow sakkirde ɗiin, *cakkanooɓe Alla duu keɓata mbaka mum'en. ¹⁴ Hano non duu, Joomiraawo hokki laawol waajotooɓe *Habaruu lobbo ɓeen duu mbuurda barke gollal waaju mum'en. ¹⁵ Amma miin kay, mi naforaaki baa gootel nder kujje ɗee fuu. Mi winndaay coti ɗi duu ngam yamude on ɗum. Mi soofi mi maaya he mi eela godɗum ! Mi jabataa neɗɗo fuu haɗa kam fiyirde ɗum gabaare.

¹⁶ To am, waajaade *Habaruu lobbo, hanaa daliila fiyude

* 9:9 9.9 Wi'itaade Tawreeta 25.4

gabaare mum. Tilay mi waajoo, ngam bone woodani kam nde nii mi waajaaki *Habaruu lobbo! ¹⁷ Nde nii miin he hoore am suɓinoo gollal ngaal, nden miɗo haani yobeede. Amma ngam walaa no ngadani tilay mi golla, ngam golle non de kalfinaami. ¹⁸ Ndenne, dume woni njobdi am? Njobdi am woni waajaade *Habaruu lobbo forba, tawee mi nafaaraaki beydaari fuu ndi *Habaruu lobbo hokki kam.

¹⁹ Baa nii ko mi hanaa maccuɗo neɗɗo fuu, mi wartiri hoore am maccuɗo himbe fuu, ngam foodude ko buri duudde nder mabbe tokka *Almasiihu. ²⁰ Hakkune *Yahudankooɓe, mi waɗi hoore am Yahudanke ngam mi heba be. Hakkune tokkuɓe *Tawreeta Muusa duu, mi waɗi hoore am tokkuɗo *Tawreeta Muusa, baa ko mi tokkaay tilsinooje deen ngam mi heba be. ²¹ Hakkune be tokkaay *Tawreeta Muusa, miɗo waɗa hoore am hano mo tokkaay *Tawreeta Muusa ngam mi heba be. Amma dum fuu haɗaay miɗo feji he tilsinooje Alla ngam miɗo tokki tilsinooje *Almasiihu. ²² Hakkune be goondinol mum'en benndaay, mi waɗi hoore am hano mo goondinol mum benndaay ngam mi heba be. Walaa ir neɗɗo fuu mo mi wartiraay hoore am ngam nder laawol fuu mi hisina wɓɓe nder mabbe. ²³ Mi waɗi kujje dee fuu ngam yottinde *Habaruu lobbo oo he himbe. Mi waɗi de duu ngam hebude barke gonɗe nder makko.

²⁴ Paamee ko nde daɗodirol no waɗee, himbe heewbe ngonni doggoɓe, amma gooto, woni keɓoowo tukunci gattaado oon. Ndenne, ndoggon keddi baawɗe moodon heba keɓon moyyere ndee. ²⁵ Ciryotoobe daɗodirol fuu, no eelta balli mum'en eeltol cattungol. Ibe ngada dum ngam be mellee, baa nii ko lefol mabbe ngool duumataako. Amma enen kay, eden mellee lefol duumotoongol. ²⁶ Ngam majjum waɗi miin, mi doggataa

doggudu, doggoowo ngam meere. Hano non duu, nde nii miɔo durwa mi durwataa nder henndu. ²⁷ Amma miɔo ekkintina banndu am ko naawi, miɔo dawrana ndu, ngam to mi daɕee wakkati fuu mo mbaajiimi wobbe dow *Habaruu lobbo oon.

10

Misaali dow taarihi Isra'ilankooɓe

¹ Banndiraabe am, miɔo hiɕi mi miccintina on ko heewtinoo maamiraabe meedeen nder jamaanu *Muusa. Be fuu ley luuldere, be duwi, be ndilli, be pedditi maayo Maaliya. ² Nder luuldere he nder maayo Maaliya ngoo, be fuu be ngadana *batiisa, be ngarti tokkuɓe *Muusa. ³ Be fuu nyaami nyaamdu worru yuwnu to Alla. ⁴ Be fuu njari ndiyam gootam yuwɕam to Alla. Ngam be njari ndiyam mburtiɕam nder tepaare yuwne to Alla, wonnde no ɕowtira be. Tepaare ndee woni *Almasiihu. ⁵ Amma duudal mabbe fuu ngadaya ko weli Alla, ngam majjum wadi, be fuu be maayi nder ladde yeeruure.

⁶ Kujje ɕee fuu ngadii ngam laatanoo en misaali heɓa to en laatoo hano maamiraabe meedeen be suuno wadude ko boni nanngi berɕe mum'en. ⁷ To nyemminee wobbe mabbe, ndewon tooruje. No winndaa, wi'aa : *Jama'aare ndeen jooɕii*, nyaami, yari, nden nde ummii nde fiji.* ⁸ To en nyemmin wobbe nder mabbe, naaten jeenu. Ngam tokkitaaki jeenu, ko watta himbe ujunaaji laso e tato maayani be nder nyalooma gooto. ⁹ To en cii'oo *Almasiihu hano no wobbe nder mabbe cii'irnoo Joomiraawo. Ngam wakkati be cii'inoo mo bolle coppi be, mbari duudal mabbe. ¹⁰ To nyemminee wobbe nder mabbe tokkitiibe no nguunitoo faa maleyka maayde adi

* ^{10:7} 10.7 Burtaaki 32.6 – Do Pol no waɕa filla ga'el kanje ngel be pijani, be ngadani sadakaaji.

yonkiiji maɓɓe. ¹¹ Kujje ɗee fuu keewtake ɓe ngam ɗum laatanoo en misaali. De mbinndaama duu ngam ɗe laatanoo en waaju, enen wonɓe nder jamaanu cakitiido oo. ¹² Ndenne, miiludo darake faa woodi fuu, hakkiloo to bobɓoo. ¹³ Walaa etol hakkillo ngol ngadanaɗon, ngol ɓiɓɓe aadama ngadanaaka. Amma Alla no kolniido, o accataa hakkillo moodon etee ko ɓuri semmbe moodon. Amma nder etol hakkillo fuu, Alla hokkan on baawɗe munyude etol ngool. O hokkan on duu laawol wurtaade nder maggol.

To pantee sadakaaji gaɗanaadi tooruure

¹⁴ Onon banndiraabe am horsuɓe, mbodɗee dewol tooruure. ¹⁵ Miɗo haalana on kujje ɗee ngam miɗo miila ko on jom'en hakkillo. Ndenne etee, onon he ko'e moodon, ndaaron ko mbi'umi ɗum. ¹⁶ Jarol nyederde barke nde ngatten ngam yettude Alla, waɗataa en en fuu go'o nder yiyyam *Almasiihu naa ? Buuru mo nyaameten oo, waɗataa en en fuu go'o nder ɓanndu *Almasiihu naa ? ¹⁷ Buuru gooto woodi. En fuu buuru gooto oon nyaamuɗen. Ndenne, en fuu kappa kuula meeden, en ngartii ɓanndu worru.

¹⁸ Ndaaree ɓiɓɓe *Isra'el, woowɓe no nyaama sadakaaji cakketeedi dow sakkirde Alla ɓeen, ɓe fuu ɓe ngartii go'o nder *sadaka gaɗaado dow sakkirde Alla ndee. ¹⁹ Dume ngidumi wi'ude ɗo ? Tewu cakkanaangu tooruure nguu no woodi maana mawɗo gom naa ? Naa tooruure no godɗum ? ²⁰ Aa'a. Amma ko ngidumi wi'ude ɗo woni, ko sadakaaji ɗii ginnaaji cakkanaa, hanaa Alla. Miin nee, mi hiɗaa kawton he ginnaaji. ²¹ On mbaawaa njari he nyederde Joomiraawo, dey kaden njaron he nyederde ginnaaji. On mbaawaa nyaami le'al Joomiraawo, dey kaden nyaamon le'al ginnaaji duu.

²² Naa, en ngiɗaana njukken kiram Joomiraawo ? Naa, eɗen buri mo semmbe non ?

Ko nedɗo waɗata fuu waɗa ɗum ngam teddungal Alla

²³ Goonga non wobbe no mbi'a : « Nedɗo no waawi waɗa huune fuu. » Amma hanaa huune fuu nafata. « Nedɗo no waawi waɗa huune fuu. » Amma hanaa huune fuu yaarata hawriine goonɗinbe yeeso. ²⁴ To nedɗo fuu tefu ko nafata hoore mum tan, amma tefa ko nafata bannɗum.

²⁵ Ko nyaamee ko sonnetee nder luumo fuu coodee nyaamon, to yamee yamtinɗon fuy dow majjum ngam to miilooji moodon pelu on. ²⁶ Se goonga no winndaa, wi'aa : Joomiraawo jeyii duuniyaaru e ko woni nder mayru fuu.† ²⁷ Alal misaali, nde nii mo goonɗinaay Iisa gom noddi on ngaron nyaamon, nde on njabi on njehi, nyaamee huune fuu ko kokkaɗon. To yamee yamtinɗon ngam to berɗe moodon pelu on. ²⁸ Amma nde nii godɗo wi'i on : « Tewu nguu, tewu cakkanaangu tooruuje non. » To on nyaamee ngu daliila bi'udɗo on haala kaa, heba duu to berɗe moodon pelu on. ²⁹ Ko mbi'umi ɗum, hanaa ngam moodon waɗi mbi'umi ɗum, amma ngam ko kaaluɗo haala kaa waawi miilaade.

Amma ɗume waɗata berne godɗo hiito kam dow ko etumi ngadumi, miin he hoore am ? ³⁰ Nde nii mi yettii Alla ngam ko nyaamanmi, ɗume waɗi mido felee ngam ko nyaamanmi ɗum ? ³¹ Ndenne, nde nii oɗon nyaama naa nde oɗon njara naa nder ko ngatton fuu, ngadɗee ɗum ngam teddinde Alla. ³² To accee ko ngatton fuu laatanoo Yahudanke naa mo hanaa Yahudanke naa ɗum laatanoo hawriine goonɗinbe Alla laawol fergere. ³³ Njoodɗee ir jonnde nde njoodiimi. Nder ko ngadani fuu, mi tefataana ko welata himbe. Mi tefataa ko nafata kam,

† 10:26 10.26 Jabuura 24.1

miin tan, amma mi tefataana ko nafata ɗuudal himbe ngam be fuu, be kisinee.

11

¹ Nyemminee kam hano no miin e hoore am nyeminirmi *Almasiihu.

Filla gorko e debbo yeeso Joomiraawo

² Miɗo yetta on ngam oɗon miccitoo he am nder ko ngatton fuu. Oɗon njogii duu ekkintinol ngol ekkitinmi on. ³ Amma, ko giɗu mi paamon woni *Almasiihu woni ardiidɗo gorko fuu. Gorko fuu duu woni ardiidɗo debbo mum. Alla duu kam woni ardiidɗo *Almasiihu. ⁴ Gorko fuu du'ii naa waɗi annabaaku, hoore mum no suddi, gorko oo semtinii *Almasiihu, ardiidɗo mum. ⁵ Amma debbo kabɓanaaɗo fuu du'ii naa waɗi annabaaku ko suddaay hoore mum, semtinii ardiidɗo mum. Debbo oo wartii hano pemmbiidɗo. ⁶ Ndenne, nde nii o suddataa hoore makko, o taya gaasa makko. Amma nde nii semteene non o taya gaasa makko naa o femmba ka, ndenne o sudda hoore makko. ⁷ Gorko haanaa sudda hoore mum, ngam tagaama nder nanndi Alla, omo holla teddungal Alla. Amma debbo kay teddungal gorum hollata. ⁸ Gorko tagiraaka ɓanndu debbo amma debbo kam tagiraa ɓanndu gorko.* ⁹ Kaden duu hanaa gorko tagaa ngam debbo, amma debbo tagaa ngam gorko. ¹⁰ Ngam daliila oo e ngam sabbu maleykaaɓe no tilsi debbo fuu sudda hoore mum, cuddol hoore ndee no holla ko o ɗowtaniidɗo goriiko. ¹¹ Baa nii ko gorko tagaaka ngam debbo yeeso Joomiraawo, debbo no haajaa gorum, gorko duu no haajaa deekum. ¹² Baa nii ko debbo arano tagaado yuwaana he gorko, worɓe duu laawol rewɓe ngoni no naatira duuniyaaru. Debbo e gorko duu fuu yuwaana to Alla.

* 11:8 11.8-9 Daaru Fuɗɗorde 2.21-23.

¹³ Ndaaree onon he ko'e moodon, ngi'on nde no haani debbo du'oo tawa suddaay hoore mum? ¹⁴ Naa he giide himbe dum semtinaaki gorko acca gaasa mum juutaa? ¹⁵ Darja non debbo tawree gaasa juuka. O hokkaama ka ngam ka sudda hoore makko. ¹⁶ Amma nde nii goddo no hidi yedda ko mbi'umi dum, joomum faama ko dum hanaa al'aada amin, dum hanaa al'aada kawriide goondinbe Alla duu.

Hiraane Joomiraawo seniine

¹⁷ Har ko daarata kawriide moodon, walaa fuu to njet-tiranmi on, ngam on ngalaa odon kawra ngam wafude ko nafata amma on kawrataana ngam beydude bone hakkune moodon. ¹⁸ Arannde nii, mi nani wakkati kawrudon fuu, luural no nii hakkune moodon. Mido mila duu ko nanumi dum hanaa fewre. ¹⁹ Nde luural naati hakkune moodon no haani ngal wafa hakkune moodon ngam wakkatiiji gom sey to luural wafi ko faamee moy'en ngonni dartiibe e goonga hakkune moodon. ²⁰ Ndenne, nde on kawri hanaa hiraane Joomiraawo seniine woni no hawra on. ²¹ Ngam wakkati nyaamton, neddo moodon fuu harantaakona nyaama hiraane mum tawi goddo hakkune moodon no rafa. Goddo moodon duu nanngi no yara faa no yiilto. ²² Dume wafi odon karanoo nyaamde e jarde? Naa, on ngalaa cuudi to nyaamton naa to njaron non? Naa hawriine goondinbe Alla njawidon, wafi odon ngidi ceminon be ngalaa fuy? Dume ndoomudon mi wi'a on? Mi wi'a mido yetta on naa? Aa'a! Mi yettata on nder gadol ir golle bonde dee.

²³ Miin ko nanumi to lisa Joomiraawo meeden, kanyum woni ko njottinmi to moodon: lisa Joomiraawo meeden wakkati be nyaamannoo nder jemma mo o nannganoo oon, o hooyi buuru, ²⁴ o yetti Alla, nden o helti mo, o wi'i: « Dum woni banndu am kokkaanu ngam moodon.

Ngaḍee iri nii he banndum ngam miccitaade he am. »
²⁵ Nden gaḍa be kiirtake, o hooyi nyederde cabijjam,
 o wi'i be: « Nyederde ndee woni amaana keso tab-
 bintinaaḍo har yiyam am. Ngaḍee iri nii he banndum
 wakkati fuu mo njarton cabijjam ngam miccitaade he
 am. » ²⁶ Ndenne, wakkati fuu mo nyaamuḍon buuru
 oo njaruḍon nyederde cabijjam ḍam, oḍon ngaḍa filla
 maayde Joomiraawo. Tittinkinee he waḍude iri nii he
 banndum sey nyannde o warti.

²⁷ Neḍḍo fuu nyaami iri buuru naa yari e nyederde
 cabijjam Joomiraawo no haaniraa, joomum waḍi hakke
 gartirooje ḍanndu naa yiyam Joomiraawo meeden
 meere. ²⁸ Ndenne, neḍḍo fuu yeewa hoore mum, fadde
 mum nyaamude buuru oon naa yarude he nyederde
 cabijjam ḍam. ²⁹ Neḍḍo fuu nyaami buuru oon, yari
 e cabijjam ḍam, dey miilaaki ko woni maana kawtal
 mum he ḍanndu Joomiraawo, joomum foodani hoore
 mum kiite. ³⁰ Ngam majjum waḍi nyawbe he be ḍalli
 mum'en mbaati no keewi nder moodon. Ko ḍuudfi
 hakkune moodon duu maayi. ³¹ Nde nii en yeewi ko'e
 meeden, en kiitataake. ³² Amma ngam to en kiitodee
 he himbe duuniyaaru, Joomiraawo no jukka en ngam
 eltude en. ³³ Ndenne banndiraabe am, nde nii on kawri
 ngam nyaamude hiraane seniine, neḍḍo moodon fuu
 dooma banndum. ³⁴ Nde nii godḍo moodon no nana
 rafo, joomum nyaama wuro mum ginan, ngam to foodan
 hawriine moodon kiite.

Har ko daarata yamḍe moodon koddiiḍe, mi faamtii-
 nan on se mi warii.

12

Kokke Ruuhu Ceniido

¹ Banndiraabe, har ko daarata kokke ḍe *Ruuhu
 Ceniido hokkata goonḍinḍo, mi hidaa tawedon nder

rafi anndal majje. ² Wakkati on ngoondinaayno Alla, tooruuje ngoni no pooda hakkillo moodon, no majjina on. ³ Paamee ko neddo fuu mo *Ruuhu Alla dowi waawaa wi'ude Iisa no kudaafo. Kaden duu neddo fuu mo *Ruuhu Ceniido dowaay waawaa wi'ude Iisa no Joomiraawo.

⁴ Kokke feere-fereeje ngoodi amma *Ruuhu gooto oon nii woni kokkoowo de. ⁵ Golle feere-fereeje ngoodi, amma Joomiraawo gooto oon nii gollantee. ⁶ Laabi gollande Alla feere-fereeji ngoodi, amma Alla gooto hokkata neddo fuu baawde gollirde di. ⁷ Neddo fuu he no *Ruuhu wanngirta he mum ngam beydaari himbe fuu. ⁸ Oo hokkaama haala keewka hikmaaku, oodoo duu hokkaama haala keewka anndal. *Ruuhu gooto oo, kanko woni kokkoowo be kokke dee fuu. ⁹ Goddo hokkaama goondinol mangol, ooto duu hokkaama nyawtol himbe. *Ruuhu gooto oo, kanko woni kokkoowo be kokke dee fuu. ¹⁰ Neddo oo hokkaama gadol ko haaydini, neddo ooto hokkaama gadol annabaaku, neddo gom duu hokkaama senndodirde ko yuwi to *Ruuhu Alla he ko yuwaay to makko. Goddo hokkaama kaalol nder demle feere-fereeje, goddo kam duu hokkaama piirtol demle feere-fereeje deen. ¹¹ Fii feere-fereeji dii fuu, *Ruuhu gooto oon tan hokkata di. Omo hokka neddo fuu kokkal feere-feere'al hano no o hidiri.

Banndu worru, terde banndu duufde

¹² Alal misaali, banndu no worru amma ndu walaana terde duufde. No terde mayru duufiri fuu de kawrataana de laatoo go'o. Hano non duu tokkuba *Almasihu ngorri. ¹³ En fuu, Yahudanke yahde mo hanaa Yahudanke, dimo meeden yahde maccudo meeden nder *Ruuhu gooto ngadanaaden *batisma ngam laatoden banndu worru. En fuu duu *Ruuhu gooto oon kebuden.

¹⁴ Banndu neddo wala tergal gootal, terde duufde ndu woodi. ¹⁵ Nde koyngal wi'i: « Miin, mi hanaa junngo, ndenne mi jeyaaka he banndu », dum wadataa ngal hakkitee he banndu. ¹⁶ Naa nde nowru wi'i: « Miin, mi hanaa hitere, ndenne mi jeyaaka he banndu », dum wadataa ndu hakkitee he banndu. ¹⁷ Too joonin, nde nii banndu fuu laatakenoo hitere, noy nanirten? Naa nde nii ndu fuu ndu laatakeno nowru, noy nanirten ko uuri e ko luubi? ¹⁸ Amma Alla hawrodiri kujje de fuu nder banndu worru no weliri mo. ¹⁹ Nde nii banndu laatakeno terde worre, ndenne toy terde banndu deeto tawetenoo? ²⁰ Banndu no worru, baa nii ko terde mayru no duufdi.

²¹ Hitere waawaa wi'ude junngo: « Mi wala haaju maa. » Non duu hoore waawaa wi'ude koyngal: « Mi wala haaju maa. » ²² Terde banndu baa worre haana wi'ude ir haala kaa, ngam baa terde banndu de ngi'eten hano de ngalaa semmbe fuu, no ngoodi ko nafata. ²³ Terde banndu de teddungal mum'en no pamdi, kanye burden teddinde. Terde banndu de gi'ol mum'en no semteene non to meeden, kanye burden hilnaade. ²⁴ Terde banndu meeden de gi'ol mum'en semtinaaki to meeden kaajaaka hilneede. Alla hawrodiri de, de fuu, hokki de ngalaa semmbe deen teddungal burde deeto. ²⁵ Alla wadi dum ngam de kilnodira heba to luural wadu hakkune majje. ²⁶ Nde nii terde banndu gom no naawa, terde banndu deeto fuu kam'en duu nanan naawdum dum. Nde nii terde banndu gom teddinaama, terde banndu deeto fuu kam'en duu nanan belldum teddinol ngool.

²⁷ Onon ngoni banndu *Almasiihu, neddo moodon fuu duu no terde banndu makko. ²⁸ Nii woni no Alla sinn-giri hawriine goondinbe: Arannde nii o wadi *lilaabe,

ɔɔɔɔɔɔ o waɔɔi annabiibe, tatabel o waɔɔi jannginoobe. Nden o hokki wobbe kokke waɔɔɔɔɔɔ ko haayɔɔɔɔɔɔ, o hokki wobbe kokke nyawtol nyawbe. O hokki wobbe duu kokke ballal, wobbe kaden o hokki be kokke aardangal. Wobbe keɔɔi kokke haalude nder ɔɔɔɔɔɔ feere-fereje ɔɔɔɔɔɔ be anndaa. ²⁹ Nder heɔɔɔɔɔɔ kokke feere-fereje ɔɔɔɔɔɔ, hanaa be fuu ngoni *lilaabe, hanaa be fuu ngoni annabiibe, hanaa be fuu ngoni jannginoobe, hanaa be fuu kokkaa kokke waɔɔɔɔɔɔ ko haayɔɔɔɔɔɔ. ³⁰ Be fuu duu, be keɔɔɔɔɔ kokke nyawtol nyawbe naa kokke haalude nder ɔɔɔɔɔɔ feere-fereje ɔɔɔɔɔɔ be anndaa naa fiirtude ko haala nder ɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔ.

³¹ Ndenne, ngattee semmbe moodon tefon kokke ɔɔɔɔɔɔ kokke ɔɔɔɔɔɔ fuu manngu. Amma jooni, ko kollanmi on woni laawol ɔɔɔɔɔɔ laabi fuu.

13

Hidde

¹ Alal misaali miɔɔo haala nder ɔɔɔɔɔɔ himbe naa miɔɔo haala nder ɔɔɔɔɔɔ maleykaaɔɔ, nde nii hidde walaa nder ɔɔɔɔɔɔ am, miin he lenguru cenyooru naa baggu olkooru meere meere, fuu no go'o. ² Nde mi heɔɔi kokkal waɔɔɔɔɔɔ annabaaku naa kokkal faamude maana siri cuuɔɔiɔɔo e hikmaaku fuu, naa nde miɔɔo woodi goonɔɔɔɔɔɔ manngol faa miɔɔo sottina baamle, nde nii hidde walaa nder ɔɔɔɔɔɔ am, mi hanaa fuy. ³ Baa mi yeddanii talkaaɔɔe njawdi am fuu naa mi hokki ɔɔɔɔɔɔ am, nde nii hidde walaa nder ɔɔɔɔɔɔ am, ko ɔɔɔɔɔɔ nafirta kam ?

⁴ Jom hidde no woodi munyal e neɔɔɔɔɔɔ. O walaa haasidaaku, o ronndataako hoore, o fiitaa gabaare, o wi'a kam no godɔɔɔɔɔ. ⁵ Jom hidde waɔɔɔɔɔɔ ko semtini, tefataa ko nafata ɔɔɔɔɔɔ kam tan. O ɔɔɔɔɔɔɔɔ, o jogitittaako ko boni fuu ko o waɔɔɔɔ. ⁶ Jom hidde nanataa belɔɔɔɔ rafi

dartinaaku, amma omo nana belɗum goonga. ⁷ Wakkati fuu omo yaafu gacce ɗe o waɗana, omo hooli huune fuu. Omo deki gokka dow Alla nder huune fuu. Omo munya huune fuu.

⁸ Hidde hantataa faa abada. Amma annabaaku kay hantan, kokkal haalude ɗemle feere-ferreeje darnoytee, anndal duu hantan. ⁹ Anndal meeden huubaay, kokke waɗude annabaaku duu no ngoodi keerol. ¹⁰ Amma wakkati ko huubi wari, ko huubaay duu majjan.

¹¹ Wakkati ngonnoomi suka, haalaaji am, miilooji am e taykaaki am, kanyi he ɗi mo anndaa goɗɗum fuu no go'o. Amma joonin ko mawnumi, mi acci golleeji cukaaku fuu. ¹² Joonin en ngalaa eɗen ngi'a kujje fuu he ko'e majje, ɗe nga'aana hano ko woni no tiimee nder danndorgal. Amma warowan nyannde gom ko en ngi'iran huune fuu he gite meeden faa laaba tar. Joonin anndal am huubaay, amma wakkati warowan mo hano no Alla anndiri kam non anndiranmi huune fuu faa laaba tar.

¹³ Ndenne jooni, kujje tati tan duumotoo : Goondinol, gokka e hidde. Amma ɗurngel manngu nder majje woni hidde.

14

Filla kokke Ruuhu Ceniido

¹ Har ko daarta hidde, ko mbi'anmi on nii woni tefee nde, nden tefon kokke yuwooje to *Ruuhu Ceniido. Ko ɗuri woni tefon kokkal waɗude annabaaku. ² Ngam kaaloowo nder ɗemngal feere'al ngal anndaaka, joomum Alla woni no haalda hanaa ɗii-aadama. Walaa baawɗo faami ko joomum woni no wi'a, ngam nder baawɗe *Ruuhu Ceniido joomum woni no haala ko suudii ɗum. ³ Amma gaɗoowo annabaaku, himbe haaldata, ngam ɓennidina goondinol maɓɓe, semmbindina be, nyawta ɓerɗe maɓɓe. ⁴ Kaaloowo nder ɗemngal feere'al ngal

anndaaka, hoore mum woni no nafa, amma gaɗoowo annabaaku, hawriine goondinbe fuu nafata. ⁵ Miɗo hiɗi tawee on fuu oɗon kaala nder demle feere-feeje de anndaaka, amma ko burmi hiɗande on woni gaɗol annabaaku. Ngam gaɗoowo annabaaku buri nafude dina kaaloowo nder demngal feere'al ngal anndaaka. Amma nde baawɗo fiirti ko o wi'i ɗum no tawa hakkune goondinbe ngam sembindinde be, idum nafa.

⁶ Jooni banndiraabe, alal misaali, mi wara to moodon mi haala hakkune moodon nder demngal feere'al ngal anndaaka gom. Nde nii ko kaalanmi ɗum hanaa ko mbannginanaami non, naa anndal kesal gom, naa annabaaku gom, naa jannginooje gom, too ko kaalumi ɗum walaa ko ɗum nafirta on. ⁷ Alal misaali kaden, seeseeru naa hoddu, kujje fiyo de, nde nii piyaaka no woodiri, noy mbaawirden nanude ko de mbi'ata ? ⁸ Naa nde puufoowo luwal konu, fuufaay luwal mum no woodiri, moy siryotoo fa'a konu ? ⁹ Hano ir nii he banndum ɗum wa'ani on. Nde nii on kaali godɗum hakkune hawriine goondinbe nder demngal feere'al gom ngal anndaaka, noy himbe mbaawi faamude ko mbi'udon ? Haala moodon he meere fuu go'o.

¹⁰ Demle ɗuɗɗe ngoodi nder duuniyaaru, amma nder majje de fuu walaa ngal walaa maana. ¹¹ Nde nii mi waawaa demngal gom, mi kodo to gonɗo no haalda he am nder maggal, to am miin duu o kodo. ¹² Onon duu ngam nii oɗon ngiɗi kebol kokke de *Ruuhu waɗata faa noy walaa, ndenne ndurwee ngatton semmbe moodon fuu naforoɗon ir kokke cemmbindinooje hawriine goondinbe Iisa *Almasiihu. ¹³ Ndenne, nedɗo fuu kaaloowo nder demngal feere'al gom, du'oo, eela Alla hokka ɗum baawɗe fiirtude ko wi'i fuu. ¹⁴ Nde nii miɗo du'oo nder demngal feere'al gom ngal anndaaka, berne

am woni he du'aa'u oo, amma hakkillo am heɓtataa fuu ko ngonmi miɗo wi'a nder makko. ¹⁵ Ndenne, noy ngadɓanmi? Mi du'oto he ɓerne am fuu, mi du'oto duu no laabiri. Mi yimiran ɓerne am fuu, mi yiman no laabiri duu. ¹⁶ Nde nii a yetti Alla he ɓerne maa fuu nder ɗemngal ngal anndaaka, noy kettiniidɗo ma, mo faamataa ko mbi'udɗaa, waawi wi'ude « Aamiin » ngam a yetti Alla. Joomum anndaa ko ngonɗaa aɗa haala. ¹⁷ Baa nde nii du'aa'u maɗa no woodi faa noy walaa, godɗo kay walaa no heɓa barke makko.

¹⁸ Miin miɗo yetta Alla, ngam miɗo ɓuri on, on fuu haalude nder ɗemle feere-feereeje ɗe mi anndaa. ¹⁹ Amma nder hawriine goondinɓe Iisa, mi haala konngi joy paamtiniidɗi heɓa wobɓe duu ekkito no ɓurani kam, mi haala konngi ujunaaji sappo (10 000) nder ɗemle feere-feereeje ɗe pamtinaaki.

²⁰ Banndiraabe, to ngartiree ko'e moodon hano sukaaɓe. Nder waɗude ko woodaa haani ngadon ko'e moodon hano entaabe. Nder taykaaki duu laatee ɓennduɓe.

²¹ No winndaa nder *Tawreeta wi'aa ko Joomiraawo wi'i:

Mi haaldan he himɓe am nder ɗemle gom ɗe ɓe anndaa.

Mi haaldan he maɓɓe har ɗemle janaane.

*Amma ɗum fuu waɗataa, ɓe kettinanoo kam.**

²² Ndenne banndiraabe, ngam ir nii he banndum waɗi haalude nder ɗemle feere-feereeje ɗe anndaaka hanaa alaama non ngam goondinɓe, amma alaama non ngam ɓe ngoondinaay. Annabaaku duu, hanaa alaama non ngam ɓe ngoondinaay, amma alaama non ngam goondinɓe.

* 14:21 14.21 Esaaya 28.11-12

²³ Alal misaali, onon goondinbe on fuu on kawri, dey neddo moodon fuu tinno no haala nder demngal feere'al ngal anndaaka, nde nii warbe hettini mboowaay hi'ude ir majjum naa be ngoondinaay gom ngari ngi'ii ir majjum. Be mbi'an ko onon wonbe no kaala demle feere-fereeje de anndaaka deen, no haanjaabe. ²⁴ Amma nde nii on fuu, ofon nder wafude annabaaku faa mo goondinaay gom, naa mo anndaa ko ngondon ofon ngada naati, dey annabaaku neddo moodon fuu meema berne makko faa o tefa tuubude. ²⁵ Ko suudinoo nder berne makko fuu no wanngintee. Nden o hofu, o turna hoore makko faa e leydi, o sujidana Alla, o wi'a : « Alla no hakkune moodon goonga e goonga. »

Jonnde nder hawriine goondinbe

²⁶ Wakkati kawrudon ngam teddinde Alla, nder moodon goddo no woodi jimol, goddo no janngina, oodo wanngina ko suudi, ooto no haala nder demngal feere'al ngal anndaaka gom, goddo duu fiirta ko wi'aa nder maggal. Too! Banndiraabe am, dume haani wadeede? Ko haani wadee woni dum fuu dum wadee ngam nafude hawriine goondinbe moodon. ²⁷ Nde nii no woodi hidube kaala nder demle feere-fereeje, to buru dido naa tato gooto gooto be kaani wadirde dum, nden gada mum goddo fiirta ko be mbi'i. ²⁸ Amma nde tawi piirtoowo ko be mbi'i dum walaa, ndenne sey be ndeyyita, neddo mabbe fuu haalda Alla nder berne mum. ²⁹ Wadfoobe annabaaku duu to buru dido naa tato, be ngada gooto gooto, beeto eta ndaara nder hakkillo mum'en ko wi'aa. ³⁰ Amma nde Alla wannginani gooto nder etoobe daara been wi'a dum ko joomum banti daane mum ngam wi'a goddum, arano pudfudo haalude oon no haani deyyita. ³¹ Goonga non neddo moodon fuu no waawi wafa annabaaku, amma sey

ngadiron gooto gooto ngam neddo moodon fuu ekkito, heba ko semmbindinta dum. ³² Gadooowo annabaaku no dawrana hoore mum. ³³⁻³⁴ Ngam Alla hanaa Alla fikitaare, amma o Alla jam.

Nde goondinbe kawri, no haani rewbe ndeyyita, be kokkaaka laawol haalude goddum, hano no dum woni idum hi'ee nokku fuu nder kawriide goondinbe. Be kaanaana be njoodo be kettino ko woni no wi'ee hano no *Tawreeta wi'iri dum. ³⁵ Nde ibe ngoodi ko be ngidi faamtineede, be acca faa nde be kooti, nden be yama goriraabe mabbe. Nder hawriine goondinbe hegaaki baa sedda debbo banta daane wi'a goddum. ³⁶ Naa onon bibbe Korintu, odon miila ko to moodon haala Alla fuddi naa to moodon ka haadi ?

³⁷ Nde nii goddo lamni ko kam no annabiijo naa ko kam no keewdo *Ruuhu Alla, too, no tilsi o annda ko mbinndanmi on dum no tilsinoore Joomiraawo. ³⁸ Neddo fuu mo anndaa Alla, faama ko Alla duu anndaa joomum. ³⁹ Ndenne banndiraabe am, tefee kokkal wadude annabaaku, to kadee neddo fuu haalude nder demngal feere'al ngal anndaaka. ⁴⁰ Amma ko wadete fuu, tilay dum wadee no haaniri he no dartzorii.

15

Ummitaaki Almasiihu

¹ Joonin banndiraabe, mido hidi mi miccintina on *Habarur lobbo mo mbaajimi hakkune moodon faa njaɓudon, peridon he mum. ² *Habarur lobbo oo hisinta on, nde nii on tokkitake waaju am no woodiri. Nde on tokkitaaki mo duu, goondinol moodon wartii meere.

³⁻⁴ Ko artumi yottinde to moodon woni ekkintinol ngol ekkitaami, miin he hoore am. Ekkintinol ngool woni ko *Almasiihu maayi ngam hakkeji meeden, o moobaama

nder annyeere, nyalaane tatabere gaɗa mum o ummitii, hano no ɗum winndiraa nder dewte ceniide.

⁵ O wanngani Piyer, nden ko o wanngani *lilaabe sappo e ɗiɗo been. ⁶ Gaɗa ko o wanngani *lilaabe sappo e ɗiɗo been, gaba go'o o wanngani banndiraabe makko gom burbe keme joyo. Banndiraabe be o wanngani be, ɗuudal mum'en fuu no mbuuri hannden, amma wobbe duu maayi. ⁷ O wanngani Yakuuba, nden o wanngani kappa kuula *lilaabe been fuu. ⁸ Gaɗa ko o wanngani be, be fuu, nden o sakitii o wanngani kam, baa ko mi nanndaana he neɗɗo dimaɗo nder wakkati mo dimol mum yottaaki. ⁹ Hakkune *lilaabe been fuu, miin buri famɗude. Mi fotaay noddeede *lilaado, ngam mi torriino hawriine goondinbe Alla. ¹⁰ Amma moyyere Alla waɗi laatiimi ko ngonmi hannden. Moyyere ndee duu laataaki meere ngam miɗo buri *lilaabe beeto fuu gollude. Miin he hoore am mi gollaay golle dee, amma moyyere Alla wonnde he am golli de. ¹¹ Nde miin naa *lilaabe beeto mbaajii on, walaa ko senndi waajuuji amin. Ko ngoondindon ɗum, kam woni ko min fuu min mbaajoo.

Ummitaaki maaybe

¹² Nde nii min mbaajake dow ummitaaki *Almasiihu hakkune moodon, noy waɗata ko nder moodon wobbe no mbi'a ko neɗɗo fuu maayi ummitittaako ? ¹³ Nde nii maayɗo ummataako, too ndenne, *Almasiihu ummitaaki. ¹⁴ Nde nii *Almasiihu ummitaaki, ndenne waajoo amin, he meere fuu go'o, goondinol moodon duu no meere. ¹⁵ Nde nii maayɗo fuu ummitataako, ndenne Alla ummintinaay *Almasiihu, en ceedanake Alla dow fewre ngam en mbi'i o ummintini *Almasiihu he maayde. ¹⁶ Ngam nde nii maaybe ummataakono, nden *Almasiihu he hoore mum ummitaaki. ¹⁷ Nden, nde nii *Almasiihu ummitaaki, too, goondinol moodon he meere fuu go'o, oɗon ngondi

he hakkeji moodon faa warde hannden. ¹⁸ Kaden duu goondinbe *Almasiihu maaynoobe fuu mursi. ¹⁹ Nde nii ngam mbuurnam meeden nder duuniyaaru nduu tan wadi ndekuuden tammude meeden dow *Almasiihu, ndenne enen buri himbe fuu yurminaade.

²⁰ Amma nde goonga, *Almasiihu ummitake, o laatake arano nder maaybe ummitii. ²¹ Maayde har neddo gooto naatiri duuniyaaru, hano non duu ummitaaki har neddo gooto wariri. ²² Hano no himbe fuu maayirta daliila kawtal mum'en he Adamu, hano non duu woodube kawtal he *Almasiihu fuu kebirta mbuurnam kesam. ²³ Amma ndaaree no ummitaaki wa'ata nii : Arannde nii *Almasiihu artee umminee, nden nyannde o wartowi, goondinbe mo fuu umminee. ²⁴ Nden timmol duuniyaaru wara, o heba jaalorgal dow laamiibe duuniyaaru fuu, dow laamu ginni fuu he dow iri baawde fuu, o soyyoo, o hokkita Alla *Baabiraawo aardangal laamu nguun.

²⁵ Amma nyannde *Almasiihu warti, tilay non o laamoo sey nyannde Alla watti waybe makko fuu ley teppe makko. ²⁶ Ganyo cakititheedo halkee oon woni maayde. ²⁷ Ngam no winndaa, wi'aa : *Alla watti huune fuu ley teppe makko.** Amma nde wi'aama : Huune fuu wattaama ley teppe makko, ndenne laabal non ko Alla gattudo huune fuu ley teppe makko oon limtataake he wattaabe ley teppe makko. ²⁸ Gada ko Alla *Baabiraawo watti huune fuu nder baawde Biyum, ndenne Biyiiko oon he hoore mum leesintoo yeeso makko, ngam *Baabiraawo oon dawra dow neddo fuu he dow huune fuu. ²⁹ Nde nii maaybe ummitataako, ndenne dume wadanaabe *batisma nokku maaybe mum'en tefata ? Nde nii tawi maaybe ummitataako, dume wadi himbe no ngadanee *batisma ngam ko'e mum'en ? ³⁰ Enen e ko'e meeden

* 15:27 15.27 Jabuura 8.7

ɗume waɗi, eɗen parritaa wakkati fuu nder mbuurnam meedɗen ? ³¹ Goonga non banndiraabe, ko nyannde fuu miɗo daane maayde. Goonga non duu ko oɗon teddi to am daliila kawtal moodon he Iisa *Almasiihu, Joomiraawo meedɗen. ³² Nder Efeesu, mi habdi himbe laatiiɓe kam'en e ndabba ladde fuu jikku ngootu. Nde nii tawiino ngam giɗaale berne bii-aadama non waɗi kabdumi he maɓɓe, ɗume ɗum nafirta kam ? Nde nii maayɓe ummitataako, ndenne : *En nyaamu, njaren, ngam jaajo en maayan.*†

³³ To njabee godɗo majjina on : « Tokkodirde he bondo no bonna jikku neɗɗo lobbu. » ³⁴ Pukkinee hakkillooji moodon no haaniri, celon waɗude hakke, ngam hakkune moodon wobɓe hanaa no anndu Alla non. Ko kaalumi ɗum, semteene moodon non.

Ummitaaki Balli

³⁵ Tawte godɗo yaman wi'a : « Noy maayɓe ummitor-too ? Nde ɓe ummitake iri balli ɗiye ɓe ummiditoo ? »

³⁶ Aan pamɗuɗo hakkillo gaɗoowo ir yamɗe ɗee, wabere nde aawuɗaa fuu hanaa sey nde nyola ko nde fuɗa.

³⁷ Aawdiiri fuu ndi aawuɗaa, gawri non naa alkamaari non naa aawdiiri gom non, hanaa wasaajo aawuɗaa amma gabbe ɗeen aawuɗaa. ³⁸ Gaɗa a aawii aawdiiri ndiin, Alla fuɗinta ndi no hiɗiri, hokka wabbere fuu taddi ndi subanii ɗum.

³⁹ Balli feere-fereji Alla tagi, no woodi ko senndi ɓanndu bii-aadama he balli dabbaaji, pooli, naa liyyi.

⁴⁰ Huune fuu ko o tagi, nde dow wuuri naa ley wuuri o taganii ɗum ɓanndu hoore mum. Wodde balli majji duu no ceedi. ⁴¹ Yelkitol naange hawtaa he yelkitol lewru, hano non duu yelkitol majje no seedi he yelkitol koode. Nder koode duu, hoodere fuu he yelkitol mum.

† 15:32 15:32 Esaaya 22.13

⁴² Ndaa, nii ummitaaki maaybe wa'i: Nde banndu wattaama nder annyeere, ndu nyolan hano no wabbere awaane nyolirta ko fuɗaa. Amma nde ndu ummitake ndu nyolataa faa abada. ⁴³ Nde banndu wattaama nder annyeere, ndu walaa fuu teddungal gom, amma nde ndu ummintinaama, ndu heewan teddungal. Nde nii ndu wattaama nder annyeere ndu walaa semmbe fuu, amma nde ndu ummitake indu heewi semmbe. ⁴⁴ Banndu nedɗo ufee banndu tagaɗo, dey ummitoo banndu yuwnu to *Ruuhu Ceniidɗo. Nde nii banndu no ɗon ndu tagaabe njeyii, too banndu no ɗon, ndu *Ruuhu Ceniidɗo jeyii. ⁴⁵ No winndaa, wi'aa: *Aadamu, artaaɗo tageede oon no buurɗo.*[‡] Amma Aadamu cakitiidɗo oon, no *Ruuhu Alla, kokkoowo mburnam. ⁴⁶ Hanaa ko wuuri daliila *Ruuhu Alla woni ko arti amma ko woodi yonki. Ko wuuri daliila *Ruuhu Alla kam sakitii. ⁴⁷ Arano oon sollaare tagiraa, amma ɗiɗabo oon kay dow yuwi. ⁴⁸ Balli himbe duuniyaaru he banndu tagiraadɗo sollaare oon fuu no go'o. Balli wonbe dow kammu duu, he banndu yuwɗo he *Ruuhu oon fuu no go'o. ⁴⁹ En nanndii he tagiraadɗo sollaare oon, amma yahde yeeso en nanndowan he yuwɗo he *Ruuhu oon duu.

⁵⁰ Banndiraabe ko mbi'anmi on nii woni ko tabbat tewu e yiyam ndonataa Laamu Alla. Kaden duu ko nyolata fuu waawaa ronude ko nyolataa. ⁵¹⁻⁵² Mi haalanan on sirri gom duu: Hanaa en fuu maayidita, amma wakkati fuu mo luwal cakitittoongal ngaal fuufaa, nder wakkatiyel gootel, nder mayyande hitere, en fuu, maaybe he be maayaay balli mum'en fuu mbayletee. Nden maaynoobe ummidotoo he balli ɗi maayataa. Enen be maayaay duu, balli meedfen mbaylee. ⁵³ Ndenne no tilsii ko nyolata fuu heba banndu ndu nyolataa faa abada. Banndu maayooru

[‡] 15:45 15.45 Fuɗɗorde 2.7

duu warta ndu maayataa faa abada. ⁵⁴ Nde banndu nyolooru fuu hebi banndu ndu nyolataa faa abada, nde nii banndu maayooru duu warti ndu maayataa faa abada, ndenne huune fuu no hi'irtee hano no d̄um winndaa, d̄um wi'aa :

Jaalorgal mod̄i maayde kup. §

⁵⁵ *Maayde, toy jaalorgal maad̄a woni ?*

*Maayde, toy tooke maad̄a ngon̄i ?**

⁵⁶ Tooke maa ngon̄i hakke, semmbe hakke woni tilsinooje *Tawreeta. ⁵⁷ Yettoore laatanoo Alla, kokkoowo en jaalorgal daliila Iisa *Almasiihu, Joomiraawo meed̄en.

⁵⁸ Ndenne banndiraabe am horsube, tarsinee faa wood̄a, to huune fuu jaaloo on. Wakkati fuu oḁon beydorooyahde yeeso nder golle Joomiraawo ngam oḁon anndi ko gollal ngal ngollanton Joomiraawo ngaal hanaa golle meere.

16

Filla balla hawriine goond̄inbe Ursaliima

¹ Joonin, har ko daarata kawrol ceede ngam wal-lude himbe Alla wonbe *Ursaliima, ngad̄ee ko yamumi tokkuube Iisa wonbe Galatiya ngad̄a. ² Alal fuu, ned̄o mood̄on fuu itta nder ko hebi, resa dey-dey no waawi. To on njood̄ee ndoomon nyannde ngarmi, ko tefon hawrude ceede d̄een. ³ Nde nii mi wari, mi lilan be cubid̄on, mi hokka be d̄ereji kollooji ko onon cubi be, be ngadda balla mood̄on *Ursaliima. ⁴ Nde nii foti mi yaha, miin he hoore am, mi yaadan he maḁbe.

Anniya jahaangal Pol

⁵ Mi waran, mi weerana on, amma sey to mi fanti Make-doniya, ngam mi subake tokkirde toon ko mi yottowo to

§ 15:54 15.54 Esaaya 25.8 * 15:55 15.55 Hose'a 13.14

moodon. ⁶ Nde nii mi wari, mi weeranan on balde sedda naa duu no wada mi dabba to moodon ngam mballon kam nder jahaangal am, heba to pondiimi fuu, mido woodi ko waawi yottinde kam toon. ⁷ Mi hidaa mi fanta to moodon tan mi yawta ngam mido hidi nde Joomiraawo jabi, mi wada wakkati hakkune moodon. ⁸ Gada Juulde kettol alkamaari, mi dillan Efeesu. Amma joonin mi hidaa dillude toon, ⁹ ngam laawol manngol udditani kam, laawol wadude golle am toon, baa nii ko waybe am no duudi.

¹⁰ Nde Timote wari to moodon, mbernee mo no woodfiri, ngam walaa ko senndi min, kanko he hoore makko o gollanoowo Joomiraawo. ¹¹ Ndenne, to neddo moodon fuu daaru mo meere. Mballee mo nder jahaangal makko, ngam o heba no o wardi to am jam he seyo. Miin he banndiraabe meeden gom, miden ndoomi mo Efeesu.

¹² Har ko daarata Apolos banndiraawo meeden, mi eelii mo faa noy walaa o wara, o warda he banndiraabe meeden beeto to moodon. Amma o hidaa fuu-fu warde to moodon jooni. Nyannde fuu o hebawi laawol o waran.

Baynodirol

¹³ Laatee siryyibe, ndaree no woodfiri dow goondinol moodon, laatodon suusube, beydon sembididde. ¹⁴ Ko ngatton fuu, ngadiron dum he hidde.

¹⁵ Banndiraabe am ko eelanmi on kaden woni, odon anndi ko Istefanas e koreeji mum ngoni artube goondinde Iisa nder Akaya fuu. Be kokki ko'e mabbe ngam wallude himbe Alla. ¹⁶ Downtanee ir himbe bee. Downtanee duu gollidooobe he mabbe, tampidi he mabbe. ¹⁷ Mi nani beldum garki Istefanas, Fortunatus e Akaykus ngam dum wa'anaa kam hano onon he ko'e moodon ngari to am. ¹⁸ Be pukkini hakkillo am, be pukkini hakkil-looji moodon, onon duu. Ndenne paamee no teddinirton ir himbe bee.

¹⁹ Kawriide goondinbe Iisa gonde nder leydi Asiya fuu no njewta on. Akilas, Piriskilla he hawriine goondinbe waroobe no kawra nder baade mabbe fuu dow innde Joomiraawo, no njewta on sanne. ²⁰ Banndiraabe tawaabe do fuu no njewta on. Neddo moodon fuu wunndoo banndum, yewta mo nder hidde mawne.

²¹ Miin Pol, miin he hoore am, winndani on cannooje dee he junngo am.

²² Neddo fuu mo hidaa Joomiraawo, kuddi saama dow mum !

Maranata ! War ! Yaa Joomiraawo amin.

²³ Moyyere Iisa Joomiraawo meeden wonda he moodon !

²⁴ Mido hidi on, on fuu, nder kawtal meeden he Iisa
*Almasiihu.

Ko woni Amaana Keso

Fulfulde, Western Niger: Ko woni Amaana Keso (Bible)

Copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Fulfulde, Western Niger)

Translation by: SIM Niger

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Feb 2021 from source files dated 10 Feb 2021

03866d8b-1da2-5821-b01d-4d382a1cd5d9